

4. Tulasiewicz V. Mother Tongue in a Multilingual Europe / V. Tulasiewicz // GBR : Continuum International Publishing London, – 2005. – 241 p.
5. Матеріал з Вікіпедії вільної енциклопедії. Уельс [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ru.wikipedia.org/wiki/> (5.10.2009).
6. Минасова К. Р. Двухязычие как способ культурной интеграции этнических меньшинств в многонациональном обществе / К. Р. Минасова // Социологические исследования. – 2002. – № 8. – С. 49–56.
7. Рамкова конвенція про захист національних меншин [Електронний ресурс] Документ 995_055, редакція від 09.12.1997 на підставі 703/97-вр. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main>. (5.10.2009).
8. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
9. Семчинський С. Загальне мовознавство / С. Семчинський. – К. : АТ «ОКО». – 1996. – 461 с.
10. Уельс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.2uk.ru/wales/> (17.10.2009).

РЕЗЮМЕ

Н. В. Никольская. Двухязычие в социальной жизни и образовании Уэльса.

В статье совершён анализ причин возникновения двухязычного образования на территории Уэльса, особенностей развития этого педагогического явления и описание типов двухязычных школ. Особое внимание удалено исследованию роли двухязычия в социуме Уэльса.

Ключевые слова: двухязычное обучение, первый язык, второй язык, роль двухязычия в социуме, Уэльс, валлийскоязычные школы.

SUMMARY

N. Nikolska. Bilingualism in social life and education in Wales.

The article is devoted to the analysis of reasons bilingual studies beginning in Wales, the peculiarities of the development of this pedagogical phenomenon and different types of bilingual schools description. Special attention is paid to research bilingualism role in sociume in Wales.

Key words: bilingual education, first language, second language, bilingualism role in sociume, Wales, welshlanguage schools.

УДК 37.014.3(410)

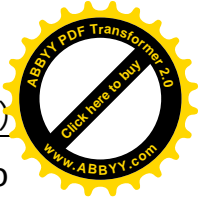
О. О. Першукова

Інститут педагогіки НАПН України

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

У статті розглянуто соціально-економічний контекст забезпечення якості освіти школярів у Великій Британії. Окрему увагу звернуто на формування законодавчої бази та становлення механізмів сучасної системи забезпечення якості освіти, проаналізовано причини їх появи, визначено функції.

Ключові слова: якість освіти, Велика Британія, забезпечення якості освіти школярів, соціально – економічний контекст.

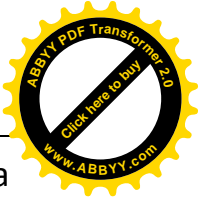
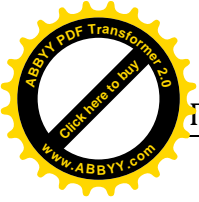

Постановка проблеми. Знання і технології, що постійно оновлюються, є одночасно наслідками і визначальними чинниками розвитку сучасного суспільства. Традиційна школа, орієнтована на уніфікований процес навчання, негнучкий навчальний план, домінуючу позиція вчителя, не може забезпечити для підростаючого покоління достатню підготовку до життя. Найбільш ефективні нині стратегії розвитку шкільної освіти у Європі та освіти пов'язані з формуванням системи навчання, що орієнтована на учня, здатна враховувати потреби і бажання дитини, розвивати природну допитливість, забезпечити можливостями опанувати закони навколишнього світу в оптимальному для неї темпі та стилі. Адже якість освіти за критеріями ООН виступає одним з провідних індикаторів якості життя. У зв'язку з курсом України на прискорення інтеграції у структури об'єднаної Європи питання якості загальної середньої освіти набуває особливого значення та вимагає серйозної перебудови освітнього процесу у вітчизняній середній школі, оновлення змісту та змін в організації освіти, можливого перегляду існуючої системи забезпечення якості.

Аналіз актуальних досліджень. Розгляду проблем і здобутків британської освітньої галузі присвятили свої праці вітчизняні дослідники: А. Барбарига, К. Гаращук, О. Джуринський, Н. Лавриченко, О. Локшина, О. Огієнко, Л. Пуховська, А. Сбруєва. Численні аспекти якості освіти досліджували зарубіжні фахівці, а саме: Д. Адамс (D. Adams), Д. Беноліель (D. Benoliel), К. Бібі (C. Beeby), Ш. Мікк (Sh. Miske), С. О'Хара (S. O'Hara), К. Піфо (K. Pifo), Дж. Сінг (J. Singh), Д. Стівенс (D. Stevens), Х. Хавес (H. Haves), Д. Чапман (D. Chapman).

Мета статті – дослідити процес формування законодавчої бази та становлення механізмів сучасної системи забезпечення якості освіти школярів у Великій Британії.

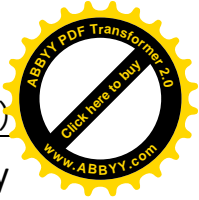
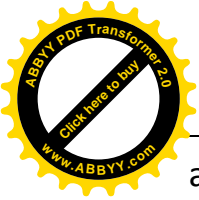
Виклад основного матеріалу. Система шкільної освіти Великобританії пройшла перевірку часом і вважається однією з найкращих у світі. Незалежно від того, які політичні сили знаходяться при владі у країні, освіта залишається одним із пріоритетних напрямів державної політики. Проблемою якості шкільної освіти у цій країні опікуються здавна, тому за тривалий час тут накопичено унікальний досвід функціонування системи забезпечення якісної освіти школярів.

Із середини 50-х років у Великобританії розпочалася державна перебудова середньої шкільної освіти, яка триває і дотепер. Значного оновлення зазнав зміст освіти у зв'язку зі змінами в соціально-економічній ситуації. Так, у роки війни соціальне замовлення в освіті Великої Британії визначалося різким посиленням ролі механізації та машинобудування на тлі згорання значної частини легкої промисловості. Однак британська школа не була здатна забезпечити промисловість підготовленими кадрами. На те були об'єктивні причини: війна не тільки зруйнувала довоєнну систему середньої освіти, а й показала її нездатність забезпечити потреби економічного і соціального післявоєнного розвитку. Ці обставини зініціювали потребу шкільної реформи у країні, яка була спрямована на численні нововведення, але при цьому зберігала кращі традиції британської освітньої системи, як-от обов'язкове безкоштовне навчання дітей до 14-річного віку, закріплене законодавчими актами 1880, 1891, 1900 та 1918 років [2].

Закон за авторством Річарда Батлера «Про освіту» (1944 р.) мав загальнонаціональне значення, бо упорядкував систему освіти у напрямі централізації і визначив органи управління. Була створена трискладова система шкіл, до якої ввійшли *Grammar schools* (або середня класична школа для найобдарованіших дітей, які становили 20% від загальної кількості, 5–6 років навчання), *Technical schools* (або технічні училища, для 10% школярів, загальноосвітня та загальнотехнічна підготовка протягом 5–7 років), *Modern schools* (загальнодоступна, для 70% школярів, навчання протягом 4–5 років без викладання давніх мов). Ці типи були нерівноцінними і головним критерієм селекції виступав рівень інтелектуальних здібностей дитини. Його визначали за результатами тестування одинадцятирічних випускників початкової школи, що отримав назву «11+». Найбільш здібних дітей направляли навчатися до граматичних шкіл, здібних – до технічних, яких завжди було дуже мало, найменш здібних – до сучасних шкіл, що були найбільш масовими, але освітній рівень учнів, що там навчалися, був низьким [6].

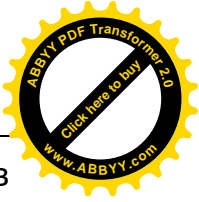
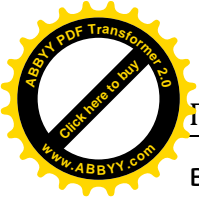
У 50–60-ті роки на розвиток шкільної освіти Великої Британії вирішально вплинули нові фактори: прискорення науково-технічного прогресу, оновлення основного капіталу, розпад світової колоніальної системи. Так значного розвитку в Англії дістали нові галузі промисловості –

атомна, авіакосмічна та електронна, що призвели до значних змін у професійно-кваліфікаційній структурі зайнятості населення [3]. Розпад колоніальної імперії і перетворення її у співдружність держав та поглиблення процесу західноєвропейської інтеграції привели до необхідності забезпечення високої якості і постійного зростання конкурентоспроможності експортних товарів. Виконання цих завдань було реальним тільки за умови значних капіталовкладень не тільки в економіку, а й в освіту Великої Британії. Недаремно батьки і педагоги дедалі частіше вимагали змін. Освіта відтоді починає розглядатися як ключовий інструмент соціальної політики. Трискладова система шкіл постійно зазнає різкої критики через нездатність забезпечити рівні умови для всіх школярів. Про потребу реформування існуючої на той час шкільної системи та суттєвого перегляду навчального плану задля підвищення якості освіти йшлося в доповіді керівника Освітньої Ради Англії Джона Ньюсома у 1963 р., відомої як «*The Newsom Report*» [7].

Міністерство освіти і науки Великої Британії спеціальним циркуляром у 1965 р. зобов'язало місцеві органи освіти створити плани реорганізації існуючих на той час середніх шкіл, які підлягали всебічному обговоренню. У період з 1966 по 1979 рр. в Англії та Уельсі з'явилося 1300 загальноосвітніх закладів нового типу – об'єднаних шкіл (*Comprehensive schools*) – для навчання дітей у віці від 11 до 18 років відповідно до вимог загальної програми. Проте слід зазначити, що трискладова система шкіл повністю не зникла, попри критику вона діє і нині, бо задовольняє потреби певних груп населення, зокрема у сільських районах Великобританії [2].

Кінець ХХ ст. став періодом активного реформування освітньої системи, потреби якої назрівали давно, але нагальними стали після вступу країни у Європейську економічну співдружність у 1973 р. через потребу забезпечення високої якості товарів, їх конкурентоспроможності на європейському та світовому ринку. Неготовність великої кількості працівників до праці на сучасному виробництві, нездатність самостійно ухвалювати рішення через їх недостатній рівень знань та професійної підготовки були названі одним із чинників кризи національної економіки. Не дивно, що такі обставини призвели до значної втрати позицій Великої Британії на глобальному та європейському ринках праці, товарів та послуг. Система освіти, фінансована державою, але все ще занадто децентралізована, довела

власну неспроможність, продемонструвавши низький рівень показників якості знань випускників британських шкіл у міжнародних порівняннях, які проводилися у 80-х – на початку 90-х років [6].

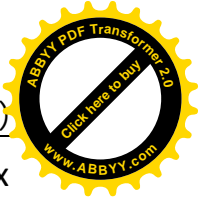
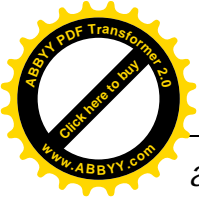
З метою стабілізації економіки у 1988 р. урядом консерваторів під керівництвом М. Тетчер було прийнято документ, який дістав назву «Акт Бейкера», за ім'ям автора – міністра освіти Кеннета Бейкера. Цей документ започаткував освітню реформу 1988 р., спрямовану на ефективне використання ресурсів з метою продукування якісних результатів в освіті Великої Британії [2, 24]. Зміни полягали у:

- створенні механізмів забезпечення високої якості освіти через уведення освітніх стандартів, а саме: запровадження Національного навчального плану та навчальних програм, визначення рівнів навчальних досягнень стосовно різних предметів на весь період навчання, запровадження національного тестування з англійської мови, математичних і природничих дисциплін (для учнів 7, 11, 14 та 16-років);

- запровадженні ринкових механізмів в освітню сферу, які передбачали можливість вибору школи батьками учнів, фінансування шкіл залежно від кількості учнів; початку конкурентної боротьби серед шкіл за якість освітніх послуг та учнів як «споживачів» [6].

Прийняття Національного навчального плану, який був спрямований на забезпечення системного підходу в навчанні, започаткувало створення механізмів забезпечення якості, бо означало посилення централізованого підходу, відхід від традиційної практики створення власного навчального плану кожною окремою школою. Стандарти навчання, прийняті у документі, чітко визначили обсяг знань, які мали опанувати учні у процесі навчання, у документі було окреслено головні напрями та педагогічні засади організації навчального процесу в початковій і середній школах; наведено державні вимоги та критерії оцінювання знань учнів, особливості проведення тестування; уміщено визначення і пояснення термінів, застосовуваних у навчальному процесі, та роз'яснення щодо ролі й обов'язків батьків у навчальному процесі [4; 5].

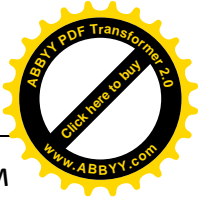
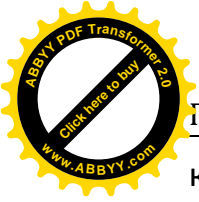
Створення механізмів забезпечення якості у країні отримало логічне продовження в розробці та реалізації системи перевірки результатів навчання. Для цього було створено *National Curriculum Council* (Раду з перевірки виконання Національного навчального плану), *Schools Examination*

and Assessment Council (Раду з питань оцінювання та проведення шкільних екзаменів) та п'ять регіональних комітетів для проведення роботи на місцях. Розробку системи перевірки знань було довірено групі фахівців із Королівського коледжу Лондонського Університету (*Task Group on Assessment and Testing*), які поставили собі за мету створення такої системи тестування, яка б не просто визначала рівень навчальної діяльності учня на кожному із чотирьох ключових етапів (у 7, 11, 14 та 16 років), а й сприяла їх розвитку; була засобом інформування батьків про стан навчальних досягнень їх дитини стосовно навчального стандарту та мала сприяти зростанню професійної компетенції вчителів [9]. Результати перевірок почали публікувати для розгляду громадськості у пресі під назвою *League Tables*, їх широко обговорювали і вважали одним з найголовніших критеріїв якості роботи школи. Було створено Національні тести з предметів «ядра» – англійської мови, математики, природничих дисциплін. З метою підвищення рівня освітніх послуг і забезпечення якості в законі було *чітко розподілено ролі і відповідальність* за виконання роботи. Контроль за змістом шкільної освіти було покладено на державного секретаря освіти і науки, місцеві органи стали відповідальними за впровадження нового змісту освіти у школах, інспекторам місцевих відділів освіти було доручено роз'яснення положень нового закону. Водночас адміністрація школи могла вирішувати, у який спосіб викладати предмети Національного навчального плану, а Ради опікунів, які існували у кожній школі, мали право затверджувати навчальні плани та програми [4].

Але не всі нововведення 1988 року затрималися надовго, зокрема через низку причин, серед яких недостатня кількість кваліфікованих учителів, школи з часом отримали більше повноважень щодо планування навчання як з основних предметів, так і предметів за вибором. А у 1994 р. було прийнято Закон про освіту, що вніс корективи в систему підготовки вчителів. Тоді було створено Національне агентство з підготовки педагогічних кадрів, для випускників шкіл було відкрито курси з початкової педагогічної підготовки [1].

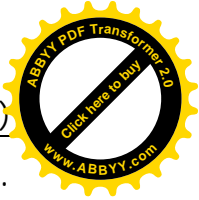
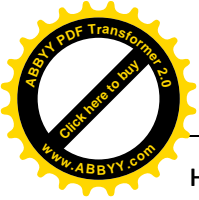
Значущою для системи забезпечення якості освіти у Великій Британії була зустріч промисловців у 1989 р., відома як Конфедерація британської промисловості (*Confederation of British Industry – CBI*). Так, у доповіді «*Towards a skills revolution*» («За революційні зміни в рівнях освітніх

кваліфікацій») ішлося про те, що роботодавці незадоволені освітнім рівнем випускників шкіл, бо вони неспроможні освоювати нову техніку і технології, брати участь у виробничих відносинах, не готові самостійно ухвалювати рішення. У ній також зазначалося, що збереження та зміцнення існуючих на той час позицій у світі в умовах зростаючої конкуренції частковими змінами в освіті забезпечити не можна. Пропозиції, які тоді пролунали, щодо потреби тісніших зв'язків між промисловістю й освітою опубліковані під назвою «*World Class Targets*» («Цілі шкільної освіти»), були підтримані не тільки впливовими урядовими й освітніми організаціями, а й представниками бізнесу [6].

Унаслідок тих подій у 1991 р. були сформульовані Національні цілі освіти та професійної підготовки (*National Targets for Education and Training – NTET*). Моніторинг їх реалізації на національному рівні було доручено групі провідних фахівців, що дістала назву *National Training Task Force (NTTF)*, або Національна оперативна група. На регіональному рівні в Англії та Уельсі уряд країни надав повноваження для перевірки виконань спеціально створеним Радам з підготовки та підприємництва (*Training and Enterprise Councils*), а у Шотландії – місцевим компаніям (*Local Enterprise Companies*), пізніше було створено Освітню інспекцію (*Inspectorate of Education*). Крім перевірки якості освітніх досягнень на ці заклади також покладалася робота з визначення конкретних цілей середньої освіти в регіонах. Так, вони почали узгоджувати дії шкільної адміністрації з представниками місцевого управління і бізнесовими структурами визначаючи потребу в робочих місцях та особливостях підготовки. У 1992 р. було прийнято новий документ: Біла книга «Вибір та різноманіття»: Новий план для шкіл («*White paper Choice and Diversity: A new framework for schools*»), який дещо обмежив роль місцевої адміністрації, але разом з тим надав «зеленого світла» спеціалізації у навчанні [6].

У 1993 р. урядом країни було створено Національну консультативну раду, яка для підвищення конкурентоспроможності Великої Британії у XXI ст. опікувалася визначенням мети освіти (*National Advisory Council for Education and Training Targets – NACETT*). Цьому органу доручалося систематично вивчати рівень підготовки британських робітників і здійснювати моніторинг цілей навчання з метою їх узгодження з потребами, а тому систематично переглядати та уточнювати цілі навчання,

на такій основі розробляти рекомендації для уряду про шляхи їх реалізації. Оновлені рамки освітніх цілей були покладені в основу стратегії розвитку освіти та професійної підготовки, викладені у книзі під назвою «*White Paper Forging ahead*» («Біла книга про конкурентоспроможність та рух уперед»), яка побачила світ у травні 1995 р. [10].

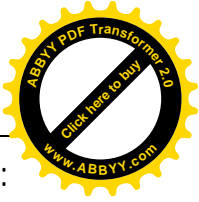
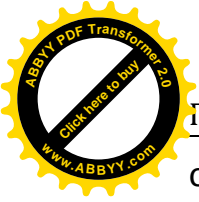
Певних результатів було досягнуто, але сам підхід консерваторів зазнав немало критики через нехтування принципами соціальної справедливості. Цим вдало скористалися лейбористи й здобули перемогу на виборах 1997 р. Із приходом до влади уряду Т. Блера розпочалася нова епоха освітніх реформ. «Високі вимоги та велика підтримка», – таким був її лозунг, а пріоритетним принципом стали рівність та соціальна справедливість [2; 4; 5].

На той час Національний навчальний план, прийнятий у 1988 р., уже неодноразово зазнавав змін і модернізації стосовно кількості навчального матеріалу, особливостей його подачі вчителями і засвоєння учнями, оцінювання результатів роботи. З метою їх покращання у 90-ті роки було створено Управління освітніх стандартів (*Office for Standards in Education (OFSTED)*) – незалежна установа, мета роботи якої полягає в інспектуванні, оцінці діяльності за допомогою стандартизованих тестів та оприлюдненні результатів [6].

У 2001 р. було прийнято ще один важливий документ під назвою Біла книга «Школи, що досягають успіху» («*The White paper. Schools achieving success*»), яким шкільній адміністрації було надано більше свободи, зокрема контроль над 85% бюджету належав дирекції школи, а також було дано дозвіл на інновації в курикулумі. Разом з тим було запроваджено оцінку роботи шкіл, підвищено відповідальність учителів за навчальні досягнення учнів [8].

У межах національної програми Великої Британії «*Every Child matters*», («Кожна дитина є важливою»), яка розпочалася у 2003 р. з ініціативи уряду, реалізується нова парадигма – забезпечення прав людини через освіту (*Education Justice*). Ця програма спрямована на забезпечення благополуччя дітей та молоді у віці від 0 до 19 років, орієнтується на високі освітні стандарти, децентралізацію відповідальності, чітко поставлені освітні цілі, звітність, заохочення, високий рівень інформованості суспільства про результативність роботи шкіл. Сучасна

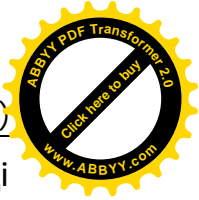
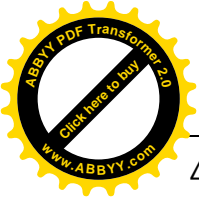

освітня політика Великої Британії містить чотири основні стратегії:

1. Підтримка раннього розвитку дитини (програма «Впевнений старт»), що включає розробку й прийняття стандартів дошкільної освіти, гарантію для всіх дітей, у тому числі із сімей з низьким рівнем доходів реалізації права отримати якісну освіту починаючи із трирічного віку, за потреби передбачено надання допомоги таким сім'ям задля нормального розвитку дітей.
2. Розвиток мовної і числової грамотності, що означає запровадження щоденних уроків з англійської мови і математики, які проводять спеціально підготовлені вчителі, застосовуючи детально розроблені навчальні програми і підручники; передбачено аналіз і поширення передового педагогічного досвіду в роботі з проблемними дітьми.
3. Допомога школам з низькою успішністю, покращання викладання мови, математики та природничих наук. Залучення для цього громадських і релігійних організацій, бізнесових структур; вивчення досвіду роботи більш успішних шкіл, запровадження партнерства між школами з високою та низькою успішністю.
4. «Високоякісна освіта у великих містах» має широкий спектр напрямів. У центрі уваги – освіта обдарованих і талановитих дітей; вільний час та позашкільна освіта, аналіз обставин, які заважають успіхам у навчанні; проблеми насильства у школі; поширення досвіду роботи найбільш успішних та спеціалізованих шкіл; використання їх можливостей для навчання всіх бажаючих, створення об'єднань шкіл для обслуговування складних соціально-економічних районів з метою інтеграції закладів початкової і середньої освіти та координації всіх соціальних послуг на певній території [4; 6].

У 2007 р. після тривалого обговорення та консультацій уряд опублікував новий документ під назвою «Children's Plan: *Building brighter futures*» («План розвитку дітей: Побудуємо яскравіше майбутнє»). Амбіційні плани уряду викладені у цьому документі, розраховані на період до 2020 року. Його основна мета спрямована на допомогу сім'ям з дітьми, підвищення рівня грамотності серед школярів, недопущення антисоціальної поведінки. Програма дій містить п'ять основних стратегій:

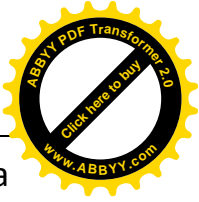
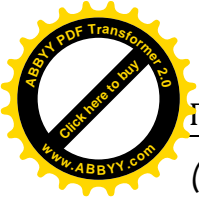
1. Вихованням дітей мають займатися батьки, а не уряд, справа уряду – опікуватися благополуччям сімей.
2. Усі без винятку діти мають потенціал, для його розкриття слід створити умови.
3. Діти повинні отримувати насолоду від дитинства і разом з тим готуватися до дорослого життя.

4. Освітні послуги мають відповідати потребам дітей. 5. Зрив у поведінці учня чи його невдачу у навчанні простіше попередити, ніж боротися з наслідками. Передбачена радикальна реформа курикулуму, режиму тестування та оцінювання знань, більш жорсткі вимоги до рівня кваліфікації вчителів [6].

Підвищення освітніх стандартів відбувається постійно, зокрема Управлінням освітніх закладів створено та оприлюднено Стратегічний план роботи на 2011–2015 («*OFSTED Raising Standards Improving lives Strategic Plan 2011-2015*»), що спрямований на досягнення кращих результатів навчання, точніший підрахунок прогресу в навчанні, тісніший зв'язок із громадськістю шляхом її інформування, урахування досвіду та вражень населення від роботи цієї установи [9].

Слід відзначити, що сучасні системи освіти Англії, Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії хоча й відрізняються певними деталями, але їх основні структури мають багато подібних ознак. За результатами реформування, у державі існує кілька типів середніх шкіл, значно відмінних одна від одної як за навчальними програмами, так і за цілями навчання. Але для всіх типів шкіл на законодавчому рівні затверджено єдиний освітній мінімум, обов'язковий для виконання. Випускники складають випускні іспити й отримують сертифікат про середню освіту *GCSE (General Certificate of Secondary Education)*, який є достатнім для початку самостійної трудової діяльності, але не дає права для вступу до вищих навчальних закладів. Керівництво середньою освітою Великої Британії відбувається на кількох рівнях, а отже, має риси як централізації, так і децентралізації. Політика та фінансування територіально визначаються урядовими департаментами: Департамент з освіти й зайнятості в Англії (*Department for Education and Employment – DfEE*); Департамент освіти в Уельсі (*Welsh Office Education Department – WOED*); Департамент освіти й промисловості у Шотландії (*Scottish Office Education and Industry Department – SOEID*); Департамент освіти у Північній Ірландії (*Department of Education for Northern Ireland – DENI*). Вони здійснюють розподіл виділених державою фондів залежно від кількості учнів спільно з органами управління освітою на місцях (*Local Education Authorities*). Адже в Уельсі, Англії та Шотландії більшість шкіл мають підтримку та контролюються саме місцевими органами управління. У всіх освітніх закладах Великої Британії, особливо у державних школах

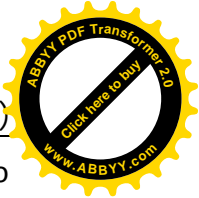
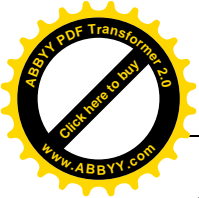
(*Grant-maintained self-governing schools*), діє особлива система самоуправління і самоконтролю, згідно з якою усі важливі рішення ухвалюються на тому рівні, на якому вони мають бути реалізовані. Тому кожна школа має власний орган управління, до складу якого входять представники місцевого управління освітою, учні, їх батьки та вчителі, представники місцевої спільноти. Вони справляють вплив на кадрову політику, витрати тощо. Дирекція школи має право розв'язувати будь-які проблеми пов'язані з її функціонуванням, на власний розсуд [6].

Висновки. Таким чином, що середня освіта Великої Британії пройшла тривалий і складний етап реформ, у процесі яких склалася існуюча нині система забезпечення якості. В її основі лежать законодавчі акти «Про освіту» (1944 р.), «Акт Бейкера» (1988 р.), Біла книга «Вибір та різноманіття. Новий план для шкіл» (1992 р.), «Школи, що досягають успіху» (2001 р.), «Кожна дитина є важливою» (2003 р.), «План розвитку дітей: Побудуємо яскравіше майбутнє» (2007 р.). В основі діяльності британської системи – забезпечення якості, економічні, соціальні та політичні чинники, гармонійне поєднання централізації і децентралізації в управлінні, відкритості, варіативності і демократичності, баланс між освітніми потребами і можливостями навчальних закладів, матеріальною базою і вимогами до кваліфікації вчителів, традиціями та інноваціями, свободою та відповідальністю. Механізмами системи забезпечення якості є державні освітні стандарти, незалежне оцінювання навчальних досягнень учнів, роботи вчителів і діяльності шкіл. Вони діють на тлі основних принципів британської освіти – ефективності і справедливості.

Проведене дослідження не вичерпує зазначеної проблеми. **Перспективним напрямом подальшого дослідження** може стати визначення особливостей функціонування шкільної інспекції у Великій Британії, зокрема у Шотландії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаращук К. В. Концептуальні основи альтернативної освітньої пропозиції в контексті структурних інновацій сучасної англійської школи / К. В. Гаращук // Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка. – 2008. – Вип. 37. – С. 144–147.
2. Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) : [монографія] / О. І. Локшина. – К. : Богданова А. М., 2009. – 404 с.
3. Мошкина Ю. В. Социально-экономические факторы развития содержания школьного образования в Англии во второй половине ХХ в. / Ю. В. Мошкина // Ярославский педагогический вестник. – 2009. – № 3 (60). – С. 77–79.

4. Огієнко О. І. Шкільна освіта Великої Британії: історія і сучасність / О. І. Огієнко // Педагогічні науки: теорія, історія інноваційні технології, 2011. – № 2 (12). – С. 185–194.
5. Сбруева А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.) : [монографія] / А. А. Сбруева. – Суми : ВАТ «Сумська обласна друкарня». Вид-во «Козацький вал», 2004. – 500 с.
6. Derek G. Education in England: a brief history. First published January 2000. Revised and updated May 2004, April 2007, January 2011 © copyright Derek Gillard 2011 Education in England: a brief history is my copyright. – Режим доступу : <http://www.educationengland.org.uk/history/chapters>.
7. Half Our Future The Newsome Report (1963) A report of the Central Advisory Council for education © Crown copyright material is reproduced with the permission of the Controller of HMSO and the Queen's Printer for Scotland. – Режим доступу : <http://www.educationengland.org.uk/documents/newsom>.
8. Quality in schools: Evaluation and Appraisal /London Department of Education and Science 1985 © Crown copyright material is reproduced with the permission of the Controller of HMSO and Queen's Printer for Scotland. – Режим доступу : <http://www.educationengland.org.uk/documents/des/qualityinschools.html>
9. Schools achieving success Department for education and skills creating opportunity, releasing potential, achieving excellence, DfES Publications Nottinghamshire. Printed in UK for The Stationary Office Limited. – 2001. – 78 p.
10. Raising standards, improving lives: The Office for Standards in Education, Children's Services and Skills Strategic Plan 2011–2015. – Режим доступу : <http://www.ofsted.gov.uk/resources/raising-standards-improving-lives-office-for-standards-education-childrens-services-and-skills-strat-0>

РЕЗЮМЕ

О. А. Першукова. К вопросу об обеспечении качества образования школьников Великобритании.

В статье рассмотрено социально-экономический контекст обеспечения качества образования школьников Великобритании. Особое внимание уделено формированию законодательной базы и становлению механизмов современной системы обеспечения качества образования, проанализированы причины их появления, определены функции.

Ключевые слова: качество образования, Великобритания, обеспечение качества образования школьников, социально-экономический контекст.

SUMMARY

O. Pershukova. About the school children education quality assurance in Great Britain.

The article deals with the socio-economic context of school children education quality assurance in Great Britain. The special attention is paid to legislative fundamentals of contemporary system quality assurance formation. The reasons of their occurrence are analyzed. The functions are identified.

Key words: education quality, Great Britain, school children education quality assurance, socio-economic context.